

BÁO CÁO

Về việc tình hình ô nhiễm môi trường do chất thải tại khu vực nông thôn tỉnh Bình Định

Kính gửi: Thủ tướng Chính phủ

Thực hiện Văn bản số 11034/VPCP-KGVX ngày 26/3/2018 của Văn phòng Chính phủ về việc tình hình ô nhiễm môi trường do chất thải tại khu vực nông thôn; UBND tỉnh Bình Định kính báo cáo như sau:

1. Tình hình phát sinh, phân loại, thu gom, vận chuyển, xử lý chất thải rắn sinh hoạt (CTRSH) trên địa bàn tỉnh:

Theo thống kê, hiện nay tổng chất thải rắn sinh hoạt phát sinh tại khu vực nông thôn trên địa bàn tỉnh Bình Định ước tính khoảng 360 tấn/ngày, công tác phân loại tại nguồn chưa được thực hiện; công tác thu gom do các công ty dịch vụ môi trường, hợp tác xã vệ sinh môi trường hoặc các tổ, đội vệ sinh trên địa bàn xã thực hiện và vận chuyển về các bãi rác của địa phương để đốt hoặc chôn lấp. Tỷ lệ thu gom CTRSH nông thôn đạt khoảng từ 10 - 20%, phần còn lại chưa được thu gom đang đổ thải tại các khu vực ven đường, bên cạnh các sông, ngòi, ao hồ,...

Hiện tại, tỉnh Bình Định có 05 bãi chôn lấp CTRSH hợp vệ sinh và 09 bãi chôn lấp CTRSH không hợp vệ sinh dưới hình thức các hố đào để tập trung rác, không có lớp lót chống thấm và hệ thống xử lý nước thải. Ngoài ra, còn có 01 bãi chôn lấp (BCL) tại xã Cát Nhơn, huyện Phù Cát với quy mô 70 ha, được quy hoạch làm khu xử lý CTR tập trung cho vùng kinh tế trọng điểm miền Trung. Hiện nay, BCL này đã được giải phóng mặt bằng và đầu tư một số hạng mục nhưng chưa đi vào hoạt động.

Các công nghệ tái chế, tái sử dụng có triển khai nhưng không hiệu quả. Một số dự án tái chế rác thải làm phân vi sinh như: Nhà máy phân compost Long Mỹ tại BCL Long Mỹ (thuộc quy hoạch) và 02 đơn vị thu gom, phân loại và tái chế rác thải sinh hoạt (không nằm trong quy hoạch) là Nhà máy chế biến rác thải Duy Anh nằm trên địa bàn xã Mỹ An 1 và xã Hoài Thanh, huyện Hoài

Nhơn và Hợp tác xã nông nghiệp phường Nhơn Phú đều hoạt động kém hiệu quả, nhiều thời điểm phải tạm dừng hoạt động.

2. Tình hình thực hiện công tác quản lý CTRSH nông thôn

2.1. Công tác quản lý, phối hợp của các Sở, ban, ngành:

Theo Quyết định số 06/2013/QĐ-UBND của UBND tỉnh Bình Định về việc ban hành quy chế phối hợp quản lý chất thải rắn sinh hoạt trên địa bàn tỉnh Bình Định, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn chịu trách nhiệm chính trong việc phối hợp với các ngành liên quan, hướng dẫn các địa phương trong công tác quản lý CTRSH ở khu vực nông thôn. Các Sở: Xây dựng, Tài nguyên và Môi trường, Tài chính, Kế hoạch và Đầu tư, theo lĩnh vực quản lý nhà nước được giao, tổ chức triển khai, phối hợp quản lý chất thải rắn sinh hoạt, trong có đó chất thải rắn sinh hoạt nông thôn trên địa bàn tỉnh.

Hiện nay, theo quy định tại Nghị định 38/2015/NĐ-CP ngày 24/4/2015 của Chính phủ về Quản lý chất thải và phế liệu và một số văn bản pháp quy mới ban hành, chức năng, nhiệm vụ trong công tác quản lý CTRSH của các ngành đã có sự thay đổi so với các quy định trước đây. Do đó, UBND tỉnh Bình Định đã giao các cơ quan chức năng rà soát, đề xuất, điều chỉnh, bổ sung Quyết định số 06/2013/QĐ-UBND của UBND tỉnh về việc ban hành quy chế phối hợp quản lý chất thải rắn sinh hoạt trên địa bàn tỉnh Bình Định phù hợp với quy định hiện hành của pháp luật.

2.2. Công tác quản lý CTRSH nông thôn tại các địa phương

Đối với UBND cấp huyện, xã được giao chủ động bố trí ngân sách, tiếp nhận các nguồn tài trợ (nếu có) để thực hiện Quy hoạch quản lý CTRSH trên địa bàn; thực hiện xây dựng, nâng cấp hệ thống thu gom, vận chuyển và bãi chôn lấp hợp vệ sinh CTRSH. Tuy nhiên, phần lớn các địa phương trên địa bàn tỉnh chưa bố trí đủ kinh phí để thực hiện quy hoạch; chưa tổ chức đồng bộ mạng lưới thu gom, trung chuyển và xử lý CTR; chưa đáp ứng đầy đủ phương tiện, trang thiết bị để thu gom, vận chuyển và xử lý toàn bộ CTRSH trên địa bàn, nhất là tại các khu vực nông thôn, vùng sâu, vùng xa.

Phần lớn các huyện, thị xã, thành phố trên địa bàn tỉnh giao nhiệm vụ quản lý chất thải rắn cho các phòng chuyên môn của địa phương như phòng Kinh tế - Hạ tầng, phòng Tài nguyên và Môi trường, Ban quản lý dự án đầu tư và hạ tầng... Tại một số địa phương như thị xã An Nhơn, huyện Hoài Ân, việc phân công trách nhiệm trong công tác quản lý chất thải rắn còn chồng chéo giữa các cơ quan chuyên môn của địa phương nên hiệu quả thực hiện chưa cao.

2.3. Công tác xã hội hóa hoạt động quản lý CTRSH

Trên địa bàn tỉnh, trong thời gian qua đã có một số tổ chức tư nhân tham gia công tác thu gom, vận chuyển CTRSH tại một số địa phương như huyện Hoài Nhơn, thị xã An Nhơn nhưng do thiếu các cơ chế hỗ trợ đặc thù nên các đơn vị này phần lớn hoạt động không hiệu quả, một số đã tạm dừng hoạt động.

Hiện nay, Việc thực hiện công tác xã hội hóa hoạt động quản lý CTRSH trên địa bàn tỉnh vẫn theo các quy định chung, chưa ban hành các cơ chế, chính sách ưu đãi riêng cũng như giải pháp cụ thể nhằm thu hút vốn đầu tư từ khu vực tư nhân tham gia công tác quản lý CTRSH.

2.4. Phí thu gom rác

Tại các huyện, thị xã, thành phố trên địa bàn tỉnh đều áp dụng mức thu phí theo Quyết định số 30/2015/QĐ-UBND ngày 01/9/2015 của UBND tỉnh v/v sửa đổi mức thu phí vệ sinh rác thải trên địa bàn thị xã An Nhơn và các huyện đồng bằng miền núi; riêng thành phố Quy Nhơn mức thu phí được áp dụng theo Quyết định số 33/2016/QĐ-UBND ngày 20/6/2016 của UBND tỉnh. Mức thu phí nêu trên cơ bản phù hợp với các khu vực đô thị nhưng được xem là khá cao đối với các khu vực nông thôn nên tỷ lệ các hộ dân đóng phí thu gom rác thải ở khu vực ở các khu vực nông thôn trên địa bàn tỉnh đạt khá thấp

Qua khảo sát thực tế, theo các mức thu phí theo quy định hiện nay, các đơn vị thu gom rác sinh hoạt tại các địa bàn nông thôn, miền núi đều không đủ chi trả cho hoạt động và các địa phương đều phải hỗ trợ một phần kinh phí trong ngân sách để duy trì hoạt động thu gom, xử lý CTRSH. Khó khăn nêu trên cũng là rào cản cho việc xã hội hóa hoạt động thu gom và xử lý rác thải sinh hoạt nông thôn.

3. Những tồn tại, nguyên nhân, giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý chất thải rắn sinh hoạt nông thôn trong thời gian tới

3.1. Tồn tại, nguyên nhân

a. Tồn tại:

- Tỷ lệ thu gom rác thải ở khu vực nông thôn đạt thấp, chưa quy hoạch đồng bộ mạng lưới thu gom CTRSH đến cấp xã trên toàn địa bàn tỉnh
- Công tác đầu tư cho công tác quản lý chất thải rắn sinh hoạt còn hạn chế, chưa đáp ứng được nhu cầu thực tế. Tại các bãi chôn lấp rác thải, công tác vận

hành BCL và xử lý ô nhiễm môi trường chưa được thực hiện đồng bộ và chú trọng nên đã gây ra tình trạng ô nhiễm môi trường.

- Trách nhiệm quản lý nhà nước của các Sở, ban ngành và các địa phương còn chồng chéo, thiếu hiệu quả; chưa có mô hình xử lý rác thải sinh hoạt nông thôn đạt được tiêu chí môi trường, kinh tế và xã hội phù hợp với điều kiện thực tế của địa phương.

b. Nguyên nhân:

- Nguyên nhân khách quan:

- + Lượng CTRSH tại khu vực nông thôn không ngừng gia tăng; một số địa phương có địa bàn rộng nên khó bố trí đầy đủ phương tiện thu gom, xử lý CTRSH. Tỷ lệ người dân nộp phí rác thải tại một số địa bàn còn thấp

- + Việc triển khai quy hoạch xây dựng và vận hành các BCL hợp vệ sinh đòi hỏi kinh phí lớn, địa phương không đáp ứng đủ (4/5 BCL hợp vệ sinh được xây dựng từ nguồn vốn ODA). Bên cạnh đó, công nghệ xử lý môi trường, đặc biệt là xử lý nước rỉ rác khá phức tạp nên cán bộ kỹ thuật tại các địa phương khó đáp ứng.

- Nguyên nhân chủ quan:

- + Chưa có sự quan tâm đúng mức của các Sở, ngành và các địa phương trong công tác quản lý CTRSH nông thôn; chưa thực hiện đồng bộ việc quy hoạch và tổ chức mạng lưới thu gom CTR đến cấp xã/phường trên địa bàn tỉnh;

- + Công tác xã hội hóa đầu tư cho xử lý chất thải rắn hạn chế. Thiếu các chính sách hỗ trợ đầu tư cho lĩnh vực xử lý chất thải nhằm khuyến khích doanh nghiệp tham gia đầu tư; thiếu nguồn vốn đầu tư cho các công trình xử lý rác thải.

- + Công tác kiểm tra, xử lý các hành vi vi phạm về xả rác không đúng nơi quy định vẫn chưa được quan tâm thực hiện; vẫn còn phổ biến tình trạng người dân thiếu ý thức, vứt rác bừa bãi ra các khu vực công cộng; một bộ phận người dân sử dụng dịch vụ thu gom rác nhưng không đóng phí,...

3.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý CTRSH nông thôn trên địa bàn tỉnh Bình Định trong thời gian tới

- Tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giới thiệu về nội dung quản lý chất thải quy định tại Luật Bảo vệ môi trường năm 2014; Nghị định số 38/2015/NĐ-CP của Chính phủ ngày 24/4/2015 về quản lý chất thải và phế liệu rộng rãi tới các cấp, ngành, cộng đồng dân cư, tổ chức, người dân trên địa bàn

tỉnh; Đa dạng hình thức tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng để nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các cấp, các ngành, các địa phương và các hộ gia đình về vệ sinh môi trường và quản lý CTRSH.

- Huy động toàn bộ hệ thống chính trị cùng tham gia công tác quản lý CTRSH; trong đó chú trọng vai trò của chính quyền cấp cơ sở (cấp thôn, xã) trong việc tổ chức mạng lưới thu gom CTRSH và vận động nhân dân tham gia; tăng cường sự phối hợp giữa các cơ quan chuyên môn và chính quyền địa phương trong quá trình triển khai các dự án, nhiệm vụ về quản lý CTRSH.

- Tăng cường năng lực cho các đơn vị thu gom (các hợp tác xã, các tổ chức tư nhân, các mô hình tổ tự quản,...) duy trì và phát huy hiệu quả công tác thu gom, vận chuyển và xử lý CTRSH trên địa bàn nông thôn; khuyến khích sự tham gia của các đơn vị tư nhân, các nguồn vốn đầu tư từ nước ngoài trong công tác quản lý CTRSH.

- Nghiên cứu và đưa vào áp dụng mô hình thu gom và xử lý rác thải sinh hoạt đáp ứng được tiêu chí môi trường, xã hội và kinh tế phù hợp với điều kiện và địa bàn nông thôn tỉnh Bình Định.

- Lồng ghép quy hoạch quản lý CTRSH với các quy hoạch phát triển KT-XH của địa phương, quy hoạch phát triển các ngành; gắn kết với việc thực hiện Chương trình quốc gia về nông thôn mới.

4. Đề xuất, kiến nghị Trung ương:

- Rà soát và hoàn thiện hệ thống văn bản pháp luật về quản lý chất thải rắn, trong đó phân định rõ chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn giữa các bộ, ngành; phân định chức năng quản lý nhà nước đối với CTR nông thôn, làng nghề; quy định cụ thể trách nhiệm quản lý nhà nước về bảo vệ môi trường đối với chất thải rắn nông thôn theo cấp quản lý.

- Ban hành cơ chế hỗ trợ đầu tư xây dựng cơ sở xử lý chất thải rắn sinh hoạt tập trung theo hướng giảm thiểu lượng rác chôn lấp.

- Tăng biên chế cán bộ quản lý môi trường cấp huyện, xã; có kế hoạch tăng tỷ lệ % ngân sách cho BVMT và điều chỉnh lại cơ cấu phân bổ kinh phí, sử dụng để đảm bảo hiệu quả nhất, cố gắng tỷ lệ dành cho sự nghiệp môi trường đảm bảo mức 2% GDP;

- Hỗ trợ kinh phí từ nguồn ngân sách Trung ương cho tỉnh Bình Định triển khai các dự án xử lý ô nhiễm môi trường tại khu vực công ích, nhất là các bãi chôn lấp sinh hoạt không hợp vệ sinh.

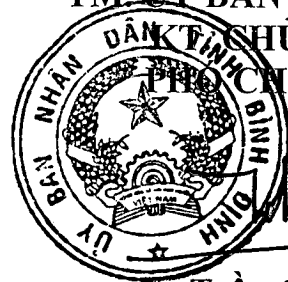
- Tăng cường đào tạo, tập huấn, hội thảo trình độ chuyên môn nghiệp vụ để nâng cao năng lực quản lý môi trường, của cán bộ quản lý các cấp.

Trên đây tình hình ô nhiễm môi trường do chất thải tại khu vực nông thôn tỉnh Bình Định, UBND tỉnh Bình Định kính báo cáo Thủ tướng Chính phủ././

Nơi nhận

- VP Chính phủ;
- PCT UBND tỉnh: Trần Châu;
- Sở TNMT;
- CVP, PVPNN;
- Lưu: VT, K4

TM. ỦY BAN NHÂN DÂN
SHỦ TỊCH
PH. CHỦ TỊCH

Trần Châu